

ГОЛУБЕВ Степан Тимофійович (24. 10 (05. 11). 1848, с. Ардатов Пензен. губ., Росія — 08. 11. 1920, Київ, похов. у Видубиц. монастирі) — історик Церкви, археограф. Батько [Ермогена](#). Член-кореспондент РАН (1908). Закін. Київ. духовну академію (1874), де відтоді викладав історію західноруської (укр.) правосл. Церкви; водночас від 1885 читав курс лекцій з історії Церкви в Університеті св. Володимира у Києві. 1910 звільнений зі штату академії за вислугою літ, однак читав лекції з історії рос. церк. розколу як позаштат. проф. На основі критич. аналізу текстів у праці «Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники: опыт исторического исследования» (т. 1, К., 1883; т. 2, К., 1898) розглянув стан правосл. Церкви на укр. та білорус. землях після проголошення унії 1596, діяльність митрополита, його реформи церк. і культ.-осв. життя, коло сподвижників і послідовників. Значну частину дослідження складають публікації документів з історії Церкви — грамоти церк. ієрархів, королів. привілеї, заповіти, дарчі, листи, літ. пам'ятки тощо. Наук. діяльність Г. була високо оцінена:

за 1-й т. Рада академії надала йому ступінь магістра (1883), за 2-й — д-ра (1899) церк. історії. Вчений досліджував також широке коло проблем, пов'язаних з добою Петра Могили — заснування Брат. школи як предтечі Києво-Могилян. колегіуму, книгодрукування, церк.-істор. пам'ятки Києва. Свої розвідки публікував у «Трудах Киевской духовной академии», «Киевской старине», «Киевских епархиальных ведомостях», «Православном обозрении». Був чл. багатьох наук. т-в, зокрема Київ. церк.-археол. і Нестора-літописця. Співпрацював з Київ. Археогр. комісією (чл.-співроб. якої став у 1893), зокрема підготував до видання три томи «Архива Юго-Западной России» (т. 7, 1887; т. 9, 1893; т. 8, 1914), де були опубліковані пам'ятки укр. полеміч. письменства кінця 16 — 1-ї пол. 17 ст. Також підготував до видання «Синописис» та «Хроніку» Ф. Сафоновича. Мав велику власну бібліотеку, на яку Тимчас. комітет для заснування нац. б-ки Укр. держави у березні 1919 дав охоронне посвідчення, вказуючи, що веде переговори про її придбання. Бібліотека була придбана, але не залишилася цілісним зібранням — книги її розпорошені у фондах НБУВ.

Основні праці

История Киевской духовной академии: период домогогианский. 1886; Несколько страниц из новейшей истории Киевской духовной академии (ответ Ф. Титову). 1907; Спорные вопросы о древней топографии Киева. 1910 (усі - Київ).

Рекомендована література

1. Журба О. І. Київська археографічна комісія: 1843-1921. К., 1993.

[О. М. Дзюба](#)

Бібліографічний опис:

Голубев Степан Тимофійович / О. М. Дзюба // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-26659>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).